Norman Károly

Relativitáselmélet gyermekeknek

11. fejezet

Fekete tea nincs

– Mondd, okozhat másnaposságot a relativitáselmélet?

– Hááát, hm, orvosilag ugye, izé –

– Jó, akkor mégis a sör. Ma bánjunk vele takarékosan, csak szükség szerint. Tegnap nemde kihúztad alólam a teret, ez még sör nélkül is épp elég lett volna.

– Dehogy húztam ki. Épp amellett érveltem, hogy a tér a dolgoktól nem választható külön, amit mellesleg a filozófia pontosan tud, te idézted először, mivel valamikor vizsgáztál belőle, ezért ugyanolyan alaposan elsajátítottad, mint a Newton-törvényeket.

– Ezeket azért megjegyzem. Biztosan lesz alkalmam törleszteni.

– Szóval olyan nincs, hogy a tér egy edény, amelyből téged kiöntenek, és egyrészt ott fetrengsz a semmiben, talpig tér nélkül; másrészt a tér elárvultan sír, mint ezek a korsók itt –

– Jó, de tegyük ezt most félre. Logikus kérdéseim vannak, tele önmaguk farkába harapó lehetetlenségekkel.

– Eddig is –

– Nemde a relativitáselmélet vegytiszta matematika, emberellenes bonyodalmakkal. Ne, várj! Te azt mondtad, hogy meg fogom érteni anélkül, hogy képletekkel írnád tele például annak az úrnak a fehér plasztronját, aki valamely céllal tálcával közelít. Holott a relativitáselmélet legbenső lényege egy halom misztikus képlet, amelyek középpontjában anatómiai szakkifejezésre hajazó fogalmak találhatók, amelyeket ennek ellenére nem fizikoterápiával kell kikezelni.

– Ez így még –

– Tenzor. Ne mondd, hogy az anatómiában nem fordul elő.

– Megállapítom, hogy vagy teljesen kiheverted a sört, vagy az ittasan agresszív személyiségek közé tartozol, akik józanul is ilyenek, csak ügyesen titkolják. Megértem, az alkoholos befolyásoltságban és a relativitáselmélet megértésében történő, fokozatos előrehaladás hasonló agyi folyamatokkal jár, ennélfogva aki az alkoholtól dühöngő őrültté válik, arra várhatóan a relativitáselmélet is hasonló hatással van. Másokban, például bennem, ezzel szemben endogén opiátok

szabadulnak fel. A tenzor nem bonctani kifejezés. Amire gondolsz, az az extenzor, másként feszítő izom, például a comb elülső, húsos része, a quadriceps femoris, amely az agresszió tettleges elhárítása során felvetődő „farbarugás” műveleti osztályban nélkülözhetetlen. Egyrészt azért fogalmazok ilyen egyszerűen és tömören, mert készségesen alkalmazkodni kívánok a gondolkodásod természetéhez; másrészt hogy hatékonyabban közelítsünk a relativitáselmélethez. Ma eljutunk a invariánsokhoz.

– Mi a rossz nyavalyához? Nem lehet ezt elkerülni?

– Te akartad.

– Dehogy akartam. Valamikor nagyon régen azt mondtam, hogy nem hiszek a relativitáselméletben, erre te belém kötöttél.

– Fontos felismerésre fogsz jutni, a PC körében. Ha te valakihez odamész, aki a véleményed szerint érdekelt valamiben, és azt mondod neki, hogy te abban nem hiszel, akkor ki az agresszív, még ha az illető erre szellemi tevékenységbe fog is? Te valamire azt mondtad, hogy nem hiszel benne, holott a dologról fogalmad sem volt, és nem tudtad volna megfogalmazni, hogy mi is az, amiben nem hiszel. Egyáltalán, követted te a vallásháborúk máig tartó világtörténetét?

– Jó. Invariáns.

– No azért. És metrika.

– Metrika is?

– Uraim, hozhatok étlapot? Italt? Van csapolt...

– Teát kérünk szépen.

– Van zöldteánk, gyümölcsös teánk...

– Fekete teát kérünk.

– Öööö, nem tudom, mindjárt megkérdezem... Marika, hol...! Van fekete teánk?

– Igen főnök, Earl Gray és Lady Earl Gray.

– Nemnem, közönséges fekete teát kérünk.

– Az Earl Gray fekete tea.

– Az Earl Gray nem fekete tea, hanem bergamottolajjal ízesített tea. Sem bergamottolajos, sem korianderolajos, sem citrusaromákkal kevert teát nem kérünk, sem a vegyipar egyéb –

– Szóval másféle fekete tea nincsen?

– Nincsen. Nagyon sajnáljuk. Nem szoktak fogyasztani a vendégek –

– Persze, hogy nem fogyasztanak, ha nincsen. Ez egyszerű, mint a relativitáselmélet. Mi sem fogyasztunk most, amivel megerősítjük a posztulátumot.

– Micsodát?

– Jó, kérünk két korsó sört. Ezek itt nem a mieink.

– Bocsánat, igen, ezért jöttem, már viszem is. Marika, két korsó rendel! Hol a fenében –

– Earl Grayből csináljam!?

– Elnézést, azonnal jövök.

Van, hogy az ember megérzi: ez nem lesz az ő napja. Hidegfront vagy bármi más miatt, esetleg csupán a Sors. A tulajban ezen a ponton mindenesetre fölébredt a gyanú. Ha már megérkezett volna a délutános személyzet, az valamit segítene.

12. fejezet

Invariáns, mi más volna?

– Ez itt egy kínai evőpálca, van hegye, van foka, az Isten is vektornak teremtette. Micsoda ez?

– Söröző, vegyesen kínai és retró bútorzattal.

– Itt az asztalon, előtted.

– Lila-fehér-átlátszó kockás edényalátét, fehér terítőn, a sarki lila kockájában koszfolttal. Baromi ronda. Rajta a te kínai evőpálcikád.

– Ez a kockás alátét a vonatkoztatási rendszer, a koszfoltos kocka az origó. Az egyébként az árcédula maradványa, ragasztó. Ide teszem az evőpálca fokát. A hegye ide mutat, olvasd le a koordinátáit.

– Jártam általános iskolába. Olvasd le te.

– Nem a', nekem más feladataim lesznek. Olvasd.

– Vízszintesen tizenkettő, függőlegesen hét.

– Támaszd le a könyöködet, és fogd a két mutatóujjad közé a pálcát. Emeld meg, hogy elhúzhassam alatta az alátétet, de csak alig, el ne mozdítsd. Így, és most olvasd megint le.

– Vízszintesen huszonhat, függőlegesen hét.

– Elvira, na végre. Nekem kell kiszolgálnom? Nézze már meg, mit vizsgálgatnak az asztalon a vendégek.

– Főnök úr, az edényalátétet.

– Koszos?

– Mindig letörlöm.

– Ha még egyszer késik, kirúgom. Hogy törölhette le, ha most érkezett? Menjen, mint a villám.

– Bocsánat, rendeltek?

– Igen, két korsó sört, de még nem kaptuk meg.

– Elnézést, ezt elvinném –

– Ne vigye, jól van ez itt.

– Deee – akkor letörlöm –

– Ne törölje.

– De itt van ez a folt –

– Menjen már innen a koszos mosogatórongyával. Az kell, az az origó.

– ...

– Mit mondott a vendég?

– Hogy ne töröljem le, mert valami rigó van rajta. Egy foltot nézegetnek az alátéten. Biztos azt hiszik, hogy leszarta egy madár. Kell a jegyzőkönyvhöz, azért nem engedik letörölni.

– Jegyzőkönyv, naggyon vicces. Lezabálja a vendég, maga meg késik, és le kell nekik ülni a koszos asztalhoz. Aztán idecsődül a sunyi felügyelet. Látja, hogy kell vigyázni? Miféle foltot?

– Nem tudom. Ezek nem fogyasztóvédelmiek, főnök úr, hetek óta idejárnak, söröznek. Valamin veszekszenek. Én nem mernék beleavatkozni. Tegnap dühösen kimentek, és ott a padon kiöntöttek egy doboz sört a földre.

– Lejárt, megbuggyant, mondom, hogy fogyasztóvédelmiek.

– Főnök úr, mi nem adunk el dobozos sört utcán át, főleg olyat. Láttam végig, ott bontották ki, meg sem kóstolták. Ha tényleg ellenőrzés lett volna, elrakják bizonyítéknak, elszállítják a laborba, akármit, de ki nem öntik. Amúgy már tintásak voltak. A nyakkendős öntötte ki, aztán összegyűrte a dobozt, azt hittem, ütni is fog.

– Bocsánat, uraim, megengedik?

– Oda ne tegye!

– Ne haragudjanak, van valami probléma? Segíthetek? Elvinném –

– Neee! Ide tegye, főúr, a másik alátétre. Nincsen semmi gondunk, a relativitáselmélettel foglalkozunk.

– Hűűű ...

– ... Marika, még ne menjen, bemegyek az irodába, figyelje őket. Ha elővesznek valami jegyzőkönyvfélét, szóljon azonnal.

– A vektort a csúcsának a két koordinátájával szokták megadni.

A mérnök kiismerhetetlen arckifejezéssel révedt maga elé. Ezt olyankor szokta tenni, amikor elveszti a lelki támasztékát. Már kiismertem, hogy ilyenkor időt kell hagyni neki, mert egyrészt úgy sem képes az erőltetett további magyarázatra összpontosítani, másrészt az erőszakoskodás dühbe gurítja. De el sem tudom képzelni, min rágódik. Hallgattunk. A délelőttös felszolgáló unottan ült a pult mellett, a szeme

sarkából időnként ránk pislogott. Olyan volt, mint a Mona Lisa: elmegy előtte az ember, bárhonnan ránéz, mindenfelől egyenesen rá néz vissza. Nagy dolog a centrális projekció, tanulja az ember az ábrázoló geometriában, hajrá reneszánsz. Bár már az ókorban is ismerték, Vitruvius, aki tegnap már Archimédesz kapcsán is szóba került, aránylag pontosan megfogalmazta az időszámítás kezdete előtti században. A nő azonban úgy monalizázik, hogy a fejét forgatja, mintha fesztelenül körbe-körbe nézne, de bárhogyan áll az arca, a szeme mindenképpen bennünket fixíroz. A mérnök csöndben mered maga elé, kezd idegesíteni a dolog. Lenyúlok az aktatáskámért, a szemem sarkából látom, hogy a nő megrándul, mintha áramütés érte volna, félig felemelkedik, nyíltan mered ránk. Nem ő a délutános, miért nem megy már a fenébe? Talán szeretne kicsit a relativitáselmélettel foglalkozni. A másik biztosan késett, ha egyszer a főnökének kellett kihoznia az első kört. Nem lehet véletlen, hogy nekünk pompásan megfelel ez a kocsma, délutánok hosszú során senki sem zavar; bár mintha a tulaj allergiás lenne a relativitáselméletre. Kár, hogy rövidesen tönkre fognak menni.

– Most figyelj – riaszt föl a mérnök, – már többször fölvetődtek a vektorok, legutoljára tegnap, holmi fraktúr tipográfia kapcsán. Rég volt, amikor először megsújtottak a vektorokkal. És most eljött az idő. Most meg fogom érteni, mi a nyavalya a vektor, amelyről oly sokat tudok. Még ártatlan gyermek voltam, amikor már belém táplálta a Sors, hogy a vektornak a nagyságán kívül iránya is van. Akkoriban mogyoróvesszőből készítettem a vektorokat, amíg egy vektorral el nem találtam Pistit, és az anyja elszedte a vektoraimat. Később sem volt okom megkedvelni a vektorokat; vegyük csak a tegnapi gót betűket. Most itt fogom ezt az evőpálcát, ami nyomja a mutatóujjaimat. Miért fogom ezt az evőpálcát? Miért stíröl az a ronda felszolgálónő? A tegnapi az előbb el akarta vinni az edényalátétet, és nem engedtük, amivel nyilván vérig sértettük. Szomjan fogunk halni.

– Mondd, mennyire mélyedtél el matematikai tanulmányaid során a koordinátatranszformációkban?

– Egyáltalában semennyire sem mélyedtem el. Vannak, akik mérnökök, mégsem mélyednek el a koordinátatranszformációkban. Nyilván vannak, akik mérnökebbek –

– Tudod, mi a helyvektor?

– Tudom. Ez az evőpálca, illetve ez volt, amíg a koszfoltnál volt a foka. De te elhúztad az alátétet. Most már nem helyvektor.

– Kapaszkodj. Finom különbségeket fogunk tenni. Az evőpálca korábban sem volt helyvektor. Jelképezhetett valamit, ami olyan

összetett, hogy csak nagysággal és iránnyal egyaránt rendelkező mennyiséggel szemléltethető, leginkább önmagát. Olyan anyagi foka van, és olyan anyagi hegye van, hogy ezen mit sem változtat, ha odébb húzom alatta a vonatkoztatási rendszert. A vonatkoztatási rendszernek, vagyis itt, most ennek a kockás alátétnek, a kockák a pontjai. Meg tudjuk adni, hogy ezek hol vannak: ugyanúgy, ahogy te az előbb leolvastad, hogy hol van a pálca hegye.

– De máshova került, mert te odébbhúztad a vonatkoztatási rendszert.

– Nem. Épp ezért fogod. A vonatkoztatási rendszer pontjai kerültek máshova, vagyis az alátétnek más pontja esik most egybe a pálca hegyével. Az egy hasznos adat, hogy melyik pont van éppen ugyanott, ezt olvastad le. Lehet nyilakkal szemléltetni a vonatkoztatási rendszer pontjait, vagyis a helyeket, ezek a helyvektorok; de ezek mennek vele együtt, ha elhúzom az egészet, pláne ha elforgatom. Ilyenkor két dolog marad meg mégis. A vonatkoztatási rendszer pontjai, azaz a kezdőpontból

– a koszfoltból –

– az origóból az egyes pontokba mutató nyilak, amelyek mennek a rendszerrel együtt; másrészt meg az evőpálca. Csak a kettő egymáshoz való viszonya változik meg.

– Na, itt van a gond. A pálca csúcsa két szám. Egy vektornak két komponense van.

– A kétdimenziós vektornak. A háromdimenziósnak három, a négydimenziósnak négy –

– Holnap dolgozni kell menni.

– Mi a baj a két komponenssel?

– Nem elég az evőpálcához. Amíg a koszfoltban volt a foka, addig sem volt elég, mert a fokához kellett kettő, akkor is, ha mindkettő nulla volt; és a csúcsához is. Miért nem négy komponens a kétdimenziós vektor?

– Ja, értem, mi a bajod. Nem a csúcs helyzetét megadó két szám a vektor két komponense. Azt nézd meg, hogy akárhogy is áll a kockás alátét, az ő mindenkori vízszintese szerint hány kocka a csúcsa és a foka közti eltérés, és hány kocka a függőleges eltérés. Ez a két komponens. Mintha önmagával párhuzamosan, a fokával mindig beletolnám az origóba, mert az nem változtat a hosszán és az irányán.

– Ezek nem változnak meg attól, ha odébbhúzom a lapot.

– Igaz: az előbb vízszintesen tizenkettő volt, függőlegesen hét. Miután elhúztam, a hegye vízszintesen huszonhat lett, viszont a vége

tizennégy, tehát a vektor vízszintes hossza maradt tizenkettő. A függőleges meg maradt hét. Ámde ha most az alátétet elforgatom így – tartsd a pálcát! –, mennyi a vízszintes és a függőleges hossza?

– Vízszintesen nulla, függőlegesen tizennégy. Az alátéthez képest most függőlegesen áll.

– Mindkettő megváltozott. Mi nem változott meg?

– A pálca hossza.

– Mekkora a hossza?

– Adj egy centit.

– Nem adok. Számold ki kockákban. Pithagorasz-tétel, általános iskola hatodik osztály. Ez az alátét olyan kockahalmaz, amelynek bármely két kockája között meg lehet adni „távolságot", azaz metrikát, történetesen a Pithagorasz-tétellel. Ez az alátét kockákból álló metrikus tér.

– Ha ezt az a szipirtyó tudná.

– Szóval milyen hosszú a pálca?

– A hossza négyzetét számolom, nincs érkezésem gyököt vonni. Amikor az alátét vízszintes, egy derékszögű háromszög átfogója a pálca, a vízszintes befogó négyzete tizenkettő a négyzeten, a függőlegesé hét a négyzeten, az összesen százkilencvenhárom.

– És az alátét elforgatása után?

– A függőleges pálca egyszerre az egyik befogó és az átfogó, lévén a másik befogó nulla. Függőlegesen tizennégy, annak a négyzete százhetvenkilenc.

– Kockapontossággal egészen kiváló az egyezés. Finomabb kockákkal mérve még pontosabban egyezne. Nem esünk hasra ettől, ha valaki derékszögű, egyenes vonalú koordinátarendszerekben megdönti a Pithagorasz-tételt, az Wolff-díj.

– Milyen díj??

– Nem mondom meg. A vektor olyan mennyiség, amelynek mások lesznek a komponensei, ha alatta elforgatom a vonatkoztatási rendszert, de nem lesz más a hossza, amelyet kiszámíthatok, bármelyik rendszerben megmérve a komponenseket. A vektor hossza a vonatkoztatási rendszer megváltoztatására nézve változatlan, latinul invariáns. Még tovább is mehetünk. Kinyújtjuk az alátétet a kétszeresére, nem kockák lesznek, hanem téglalapok...

– Eddig sem kockák voltak, hanem négyzetek. Ez négyzethálós alátét.

– Kocka. A pedagógusok kockás ingekben tüntettek. Tudom, mert emiatt kaptam intőt hatodikban. Mindig utáltam azt a nagyképű

pedagógiát, amely minden tantárgyszerű sújtásban szakkifejezésekre cserélte a különben pont ugyanolyan jó, sőt ugyanolyan korrekt hétköznapi szavakat, hogy megkétszerezze a tanulnivalót, és a szaknyelvet végleg elválassza a hétköznapi élettől, ráadásul meg is utáltatva. És ha egy szót rosszul mondtál, jöhetett rád a kettős ideggörcs: az első a tanártól, a második az apádtól, amikor az ellenőrződet megnézte. A matematikatanárnő rám ugatott, hogy az négyzetháló. Mondtam neki, hogy akkor a kockacukros doboz köbzetháló. Mondtam neki, hogy a négyzet semmi egyéb, mint olyan derékszögű dolog, amelynek minden oldala egyforma, ahogy a kockának, és jogosan nevezem a négyzetet kétdimenziós kockának, a kockát háromdimenziós kockának, és minden magasabb dimenziós kocka is kocka, az egyszerűség kedvéért. Erre beírt egy intőt.

– Milyen szöveggel?

– „A gyermek képtelen a matematika megértésére, amellett pimasz.” Térjünk vissza a vonatkoztatási rendszer transzformációjához.

– Épp ott voltunk?

– Igen. Amikor áttérünk az egyikről egy másikra, akkor minden pont helyett, mindegyikre ugyanazt az eljárást alkalmazva, veszünk egy másikat. Leképezzük a kockahalmazt egy másik kockahalmazra.

– Ingyen?

– Legyen béke. Egészségedre, de fenékig, kell a másik alátét. Egymásra teszem őket. Azután elforgatom az egyiket, ne tedd le a pálcát. Mert ugye nem csak arról van szó, hogy elforgatom a pálcához képest, mert akkor mindegy lenne, hogy melyiket forgatom el, a pálcát vagy az alátétet. De a pálca marad, azért fogod. Hanem az alátétről áttérek egy másikra, amely el van forgatva hozzá képest. Három dolog van tehát: a vektor, ami esetünkben egy evőpálca; az eredeti koordinátarendszer, meg egy másik, ahhoz képest elforgatott koordinátarendszer. A feladat a pálca mint vektor komponenseinek megmérése, vízszintesen ennyi, függőlegesen annyi; ehhez mindenképp kell koordinátarendszer, de lehet akármelyik. A másikban mások lesznek a komponensek. De ahogy megváltoznak, az összekapcsolható azzal, hogyan is cseréltem át a koordinátarendszert egy másikra.

– Eddig egyszerű, és az ember nem érti, miért kell ezt ilyen terjengős körülményességgel fejtegetni. Kiszámoltattad, hogy mindkettőben négyzetre emelek, összeadok, és ugyanolyan hosszú a vektor. A vektor hossza invariáns. Ha majd jön az a szipirtyó a számlával, ezt fogom neki mondani.

– Nem jön, az a délelőttös, az csak azért bámul már fél órája, mert megtetszettél neki. Mi a helyzet a hosszakkal, ha mondjuk, nem elforgatom, hanem vízszintesen a kétszeresére nyújtom az alátétet, és a vízszintes lépték mássá válik, mint a függőleges?

– Hááát, a pálca hossza mit sem változik, mégis a vízszintes komponens a tizenkettő helyett hat lesz, a függőleges marad hét, a Pithagorasz-tételnek pedig annyi.

– Azért mondtam koordináta-transzformációt, mert átképezni minden pontot egy másikra, az általános; belefér az eltolás, az elforgatás, a nyújtás, rengeteg más dolog. Tartsd a pálcát. Sajnos nem tudom tényleg megnyújtani az alátétet, de a szélső, vízszintes kockasorra, két kockánként, ráillesztgetek szigetelőszalag-darabokat, felváltva lilát és fehéret, ez az új lépték. A pontosság kedvéért minden kockának a koszfolttal átellenes széle legyen a mérési pont. Mibe ment át a tizenkettedik kocka széle?

– A hatodik tégla szélébe.

– Milyen hosszú volt az evőpálca vízszintesen az előbb, és milyen hosszú lett?

– Tizenkettő volt, és hat lett.

– Nem. Tizenkét kocka volt, és hat tégla lett. Nem puszta számok a koordináták, hanem hosszmértékegységek tartoznak a mérőszámokhoz. A metrikus térben távolságok tartoznak minden két pont közé, mérőszám és mértékegység. Gyereknek nem mondják az órán, pedig úgy érthető lenne. Csak megszórják a gyermeket misztikus számokkal. Érezted ezt, azért kértél egy mérőszalagot az előbb, de nem adtam.

– Pedig van nálad. Láttam. Biztosan merényletre készülsz vele.

– Ez sajnos igaz, amint látni fogják mindenek, kiknek szemeik vagynak, ahogy tegnap fogalmaztál; kicsit aggódom is. De most kapaszkodj, az eddigi legfontosabb matematikai lépés következik, képletek nélkül, nehogy zavarjanak. Ha kétszer olyan hosszú lett minden vízszintes méret, az azt jelenti, hogy a koordinátarendszer minden pontjának a vízszintes koordinátaértéke lefeleződött. De nemcsak a koordinátarendszer általában vett pontjaié, hanem az olyanoké is, amelyek valaminek, esetünkben az evőpálcának, a hosszához tartoztak. Ez különösen jól látszik, ha a fokát a koszfolthoz teszem. Minden x koordináta feleakkora lett, az is, amely történetesen az evőpálca hegyének az x koordinátája. Akkor lenne baj, ha nem ez történne. Milyen hosszú az evőpálca?

– A Pith... A franc...

– Nyugalom. Mondjad. Hogy mennyi most, és mennyi volt az előbb.

– Végképp nem vonok négyzetgyököt, megint a hossza négyzetét mondom. Hat tégla a négyzeten plusz hét kocka a négyzeten. Az előbb százkilencvenhárom négyzetkocka volt. Majd ha jön a másik nő, kérek tőle egy korsóba huszonöt ezred hektoliter plusz huszonöt köbcenti sört. Rámhívja a készenlétieket.

– Attól még nem, de ez benne van ma a pakliban. Látom, megvilágosodtál. Hogy adunk össze azonos mennyiségeket, ha különböző mértékegységűek?

– Közös mértékegységre számítjuk át, aztán összeadjuk.

– Nosza.

– Egy tégla az két kocka, tehát hat tégla a négyzeten az tizenkét kocka a négyzeten. Tényleg. Kockákban kifejezve a vektor hosszának négyzete százkilencvenhárom négyzetkocka. Bár ha jobban meggondolom, a kocka itt olyasmit jelent, mint mondjuk a hüvelyk; az igazi a „kocka oldalhossza”, meg a „téglalap hosszabbik oldalának a hossza”, ezek az itt használt hosszegységek. A vektorkomponens számértéke ugyanúgy lefeleződött, mint a teret alkotó pontok vízszintes koordinátaértékei, mivelhogy tulajdonképpen a vízszintes mérőszalagomat nyújtottam meg; a pálca tényleges hosszának pedig ez meg se kottyant. Invariáns, mi más lenne. A vektor pedig az az összetett mennyiség, amelynek a komponensei koordinátatranszformáció esetén pont úgy változnak, ahogy a koordináták. Ez lett abból, hogy „a nagyságán kívül hossza is van”. Ezt értem, sejtem is, hogy fontos, de még nem látom, miért.

– Marika, mi a helyzet?

– Főnök, elég gyanús, begyűjtötték az alátéteket, és valamit ráragasztottak. Megyek, viszek nekik egy kört, leitták róla a korsókat.

– Semmi jegyzőkönyv?

– Nem láttam, hogy elővettek volna.

– Jól van, akkor menjen. Majd az Elvira kiviszi, hol a fenében van?

– Vagyok, főnök.

– Kértek második kört?

– Nem szokták kérni, szó nélkül viszem.

– Na, akkor vigye, szó nélkül. És nézze meg, mi a fenét csinálnak azokkal a madárszaros tányéralátétekkel. Lassan tényleg mennem kell.